

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL R. P. IR AAS „BTA BALTIC INSURANCE COMPANY“ GINČO NAGRINĖJIMO

2019 m. spalio 9 d. Nr. 242-406

Vilnius

Lietuvos bankas gavo pareiškėjo R. P. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir AAS „BTA Baltic Insurance Company“, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2019 m. birželio 15 d. įvyko eismo įvykis: per susidūrimą su automobiliu „VW POLO“ (valst. Nr. *(duomenys neskelbtini)*) buvo apgadintas pareiškėjo vairuojamas automobilis „AUDI A5“ (valst. Nr. *(duomenys neskelbtini)*). Eismo įvykio dalyviai užpildė eismo įvykio deklaraciją, joje nurodyta, kad buvo apgadintas pareiškėjo automobilio galinis dešinės pusės sparnas, ratas ir durelės.

2019 m. birželio 17 d. pareiškėjas kreipėsi į automobilio „VW POLO“ valdytojų civilinę atsakomybę pagal transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartį apdraudusį draudiką dėl draudimo išmokos, atlyginančios eismo įvykio metu patirtą žalą.

Pareiškėjo automobilis buvo apžiūrėtas automobilių remonto servise UAB „Autofortas“, nufotografuoti automobilio apgadainimai, 2019 m. birželio 19 d. nuotraukos buvo perduotos draudikui.

2019 m. birželio 19 d. draudiko darbuotoja el. paštu informavo pareiškėją, kad draudikas, įvertinęs transporto priemonės nuotraukas, nustatė, kad pareiškėjo patirtą žalą atlyginanti draudimo išmoka (neremontuojant automobilio remonto įmonėje) sudarytų 427,15 Eur. Pareiškėjas, gavęs draudiko pranešimą, nurodė nesuprantantis, kaip apskaičiuota būtent tokia draudimo išmoka, nes tiek kainuotų įsigyti vien ratlankį su padanga, ir informavo, kad kreipsis į nepriklausomą ekspertą, tačiau draudiko darbuotoja nurodė, kad draudikas nepriklausomų ekspertų išvadamis nesivadovauja, vadovaujasi trijų automobilių remonto servisų apskaičiuotų remonto kainų vidurkiu, ir atsiuntė pareiškėjui draudiko parengtus skaičiavimus.

2019 m. liepos 1 d. pareiškėjas persiuntė draudikui uždarnosios akcinės bendrovės „Kauno nepriklausomų autoekspertų biuras“ 2019 m. birželio 26 d. parengtą vertinimo ataskaitą Nr. 21906021 (toliau – Vertinimo ataskaita), joje nurodyta, kad pareiškėjo transporto priemonės atkūrimo sąnaudos (remonto kaina) be PVM sudaro 2 177,34 Eur.

Gavęs Vertinimo ataskaitą, draudikas kreipėsi į tris automobilių remonto įmones, kad šios apskaičiuotų pareiškėjo transporto priemonės remonto kainą ir parengtų remonto sąmatas: UAB „Autobroliai“ nurodė automobilį suremontuosianti už 901,29 Eur (be PVM), uždaroji akcinė bendrovė „Delondas“ nustatė 781,22 Eur (be PVM) remonto kainą, o autocentras „Žėrutis“, UAB, nustatė, kad automobilio remontas kainuotų 908,09 Eur (be PVM).

2019 m. liepos 12 d. raštu draudikas informavo pareiškėją priėmęs sprendimą išmokėti 863,53 Eur draudimo išmoką, atitinkančią trijų automobilių remonto įmonių parengtose sąmatose nurodytų remonto kainų vidurkį be PVM.

Pareiškėjas su draudiko sprendimu nesutiko ir kreipėsi į Lietuvos banką dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo. Pareiškėjas kreipimesi nurodė, kad draudikas, palyginti su pirminiu paskaičiavimu, padidino draudimo išmoką, tačiau atsisakė apskaičiuoti ją pagal Vertinimo

ataskaitą. Pareiškėjas kreipimesi prašė išmokėti draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal Vertinimo ataskaitą ir atlyginti 180 Eur turto vertintojo samdymo išlaidų.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas nurodė sprendimą priėmęs vadovaudamasis Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymu (toliau – TPVCPDĮ) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 patvirtintomis Eismo įvykio metu padarytos žalos administravimo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklėmis (toliau – Taisyklės) ir laikantis jų teisingu bei pagrįstu.

Draudikas pabrėžė, kad nukentėjusio trečiojo asmens turtui padarytos žalos dydį, vadovaujantis Taisyklių 13 punktu, nustato atsakingas draudikas arba Lietuvos Respublikos transporto priemonių draudikų biuras (toliau – Biuras), vadovaudamasis atsakingo draudiko ar Biuro įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ar išvadomis, įmonės, kurioje remontuojamas sugadintas turtas, pateiktais šio turto remonto išlaidų skaičiavimais ir (ar) atsižvelgdamas į įmonės, kuri turi teisę remontuoti sugadintą turtą, pateiktus šio turto remonto išlaidų skaičiavimus ar remonto išlaidų pagrindimo dokumentus, taip pat į nukentėjusio trečiojo asmens pateiktus žalos dydį įrodančius dokumentus. Draudikas taip pat akcentavo tai, kad, pagal Taisyklių 15 punktą, žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM) atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Būtinos remonto išlaidos apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais.

Draudikas nurodė, kad teisės aktai nenumato pareigos vadovautis išimtinai nepriklausomų turto vertintojų ataskaitomis ir jos laikytinos vienu, bet ne vieninteliu, žalos dydį nustatyti padedančiu įrodymu. Draudiko teigimu, įvertinus Vertinimo ataskaitą buvo nustatyta, kad joje nurodytos automobilio remonto kainos yra hipotetinės ir nepagrįstos dokumentais, todėl, siekdamas nustatyti realią remonto kainą, jis kreipėsi į tris automobilių remonto įmones ir apskaičiavo 863,53 Eur draudimo išmoką pagal remonto įmonių pateiktų remonto kainų be PVM vidurkį. Kad tokios draudimo išmokos automobilio remontui neužtenka, pareiškėjas, draudiko manymu, neįrodė.

Pasisakydamas dėl reikalavimo atlyginti 180 Eur turto vertintojo samdymo išlaidų, draudikas nurodė manantis, kad jam nekyla prievolė kompensuoti visų pareiškėjo patirtų išlaidų, nes, pagal TPVCPDĮ 15 straipsnio 3 dalį, nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos nustatymo, t. y. kreipimasis į ekspertus yra įgyvendinamas paties nukentėjusio trečiojo asmens lėšomis. Vis dėlto draudikas teigė, kad, nors nesivadovavo Vertinimo ataskaita, ji paskatino žalą įvertinti pakartotinai, todėl draudikas nurodė sutinkantis pareiškėjui atlyginti pusę (90 Eur) turto vertintojo samdymo išlaidų.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių nurodytas aplinkybes, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudimo išmokos, atlyginančios per 2019 m. birželio 15 d. eismo įvykį transporto priemonei „AUDI A5“ padarytų sugadinimų remonto išlaidas, dydžio ir turto vertintojo samdymo išlaidų atlyginimo.

Dėl draudimo išmokos, atlyginančios per 2019 m. birželio 15 d. eismo įvykį transporto priemonei „AUDI A5“ padarytų sugadinimų remonto išlaidas, dydžio

Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomasis draudimas reguliuojamas TPVCPDĮ ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų (Taisyklės ir kt.) nuostatomis. TPVCPDĮ 2 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad draudžiamasis eismo įvykis – eismo įvykis,

kuriam įvykus pagal šį įstatymą turi būti išmokama draudimo išmoka, kuri 2 straipsnio 2 dalyje apibrėžiama kaip draudiko ar Biuro mokama nukentėjusiam trečiajam asmeniui pinigų suma arba kita sutarta išmokos mokėjimo forma, skirta žalai asmeniui, turtui ir (ar) neturtinei žalai atlyginti. Pagal TPVCAPDĮ 2 straipsnio 5 dalį, eismo įvykio žala laikoma per eismo įvykį padaryta žala nukentėjusio trečiojo asmens turtui, nukentėjusiam trečiajam asmeniui ir (ar) neturtinė žala arba žala, kuri atsirado vėliau kaip eismo įvykio padarinys, o pagal 2 straipsnio 23 dalį, žala nukentėjusio asmens turtui – nukentėjusio trečiojo asmens turtui padaryta žala, kurios dydis nustatomas įstatymų nustatyta tvarka.

Tarp šalių nėra ginčo dėl to, ar 2019 m. birželio 15 d. įvykis yra draudžiamasis, taip pat nėra ginčo dėl to, ar automobilio remontas po eismo įvykio yra ekonomiškai tikslingas. Draudikas pripažino esantis atsakingas už eismo įvykio kaltininko pareiškėjui padarytą žalą ir, atlikęs įvykio aplinkybių tyrimą, priėmė sprendimą išmokėti pareiškėjui 863,53 Eur draudimo išmoką, kuri, draudiko manymu, yra pakankama per eismo įvykį pareiškėjo automobiliui padarytiems apgadinimams suremontuoti. Vis dėlto pareiškėjas mano, kad draudikas draudimo išmoką turėjo apskaičiuoti vadovaudamasis Vertinimo ataskaita, kurioje nurodyta, kad automobilio remonto kaina – 2 117,34 Eur (be PVM).

Įvertinus nustatytas ginčo aplinkybes, atkreiptinas dėmesys į tai, kad Taisyklių 6 punkte įtvirtinta, kad per eismo įvykį padarytos žalos dydis ir nukentėjusiems tretiesiems asmenims mokėtinos draudimo išmokos dydis nustatomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, TPVCAPDĮ, kitų teisės aktų nuostatomis ir atsižvelgiant į eismo įvykio dalyvių kaltės laipsnį dėl eismo įvykio, draudimo įmonės, apdraudusios atsakingo už padarytą žalą asmens civilinę atsakomybę, ar Biuro įgaliotų asmenų (paskirtų ekspertų) ataskaitas ar išvadas dėl žalos, nukentėjusio trečiojo asmens, apdraustojų pateiktus dokumentus dėl žalos, eismo įvykio aplinkybių ir eismo įvykio dalyvių atsakomybės, kitų šiose Taisyklėse nurodytų asmenų pateiktus dokumentus, leidžiančius nustatyti eismo įvykio aplinkybes ir padarytos žalos dydį.

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta žalos dydžio nustatymo taisyklė: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, o TPVCAPDĮ 17 straipsnyje nurodytais atvejais – Biuras, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Šią nuostatą atkartoja ir Taisyklių 13 punktas. Pagal Taisyklių 15 punktą, žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM) atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Būtinas remonto išlaidas sudaro remonto darbų vertė, dažymo darbų vertė, keičiamų dalių vertė (nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo), dažymo medžiagų vertė ir papildomos išlaidos (transportavimo, saugojimo, techninės ekspertizės ir kitos išlaidos). Būtinos remonto išlaidos apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais. TPVCAPDĮ 19 straipsnio 6 dalyje nustatyta, jog atsakingas draudikas moka per eismo įvykį nukentėjusiam trečiajam asmeniui tik įrodymais pagrįstos per eismo įvykį padarytos žalos dydžio draudimo išmoką, neviršijančią šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytą draudimo sumų, ir turi teisę atmesti nepagrįstus reikalavimus dėl žalos, padarytos per eismo įvykį, atlyginimo.

Kartu pažymėtina tai, kad, apskaičiuodamas draudimo išmoką, transporto priemonių civilinės atsakomybės draudikas turi laikytis Civilinio kodekso 6.251 straipsnyje įtvirtinto visiško nuostolių atlyginimo principo. Žalos atlyginimu turi būti siekiama grąžinti ją patyrusį asmenį į iki pažeidimo buvusią padėtį. Teisingas žalos atlyginimas reiškia tai, kad sprendžiant ginčą dėl žalos atlyginimo turi būti nustatytas tikrasis žalos dydis, nes, nustatius mažesnę už tikruosius nuostolius žalos dydį, būtų iš dalies neapgintos nukentėjusio asmens teisės, o kai nustatomas žalos dydis viršija tikruosius nuostolius, nukentėjęs asmuo nepagrįstai praturtėja skolininko sąskaita (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. sausio 7 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-44/2015*).

Svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad, vadovaujantis kasacinio teismo praktika, kai ginčas yra susijęs su atlygintinos žalos (nuostolių) dydžiu ir nėra susijęs nei su atsisakymu mokėti draudimo išmoką, nei su draudimo išmokos sumažinimo atvejais, nagrinėjant ginčą taikytina bendroji įrodinėjimo naštos taisyklė – šalys turi įrodyti tas aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus bei atsikirtimus, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia

įrodinėti (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 19 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. e3K-3-81-1075/2018*). Vadovaujantis nurodyta kasacinio teismo praktika, taip pat Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 24 punktu, kuriame nustatyta, kad vartojimo ginčai nagrinėjami laikantis rungimosi principo, darytina išvada, kad pareiškėjas turi pateikti duomenis, kurių pagrindu būtų galima teigti, kad jo patirtus nuostolius geriau atspindi Vertinimo ataskaita, o draudikas – priešingai – turi pagrįsti, kad skaičiavimai, kuriais jis vadovavosi išmokėdamas draudimo išmoką, yra objektyvūs ir teisingi, o pareiškėjo pateiktais nuostolių dydį pagrindžiančiais įrodymais vadovautis nėra pagrindo.

Kaip minėta, pareiškėjas prašo rekomenduoti draudikui išmokėti draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal turto vertintojo parengtą Vertinimo ataskaitą, kurioje nurodyta, kad automobilio atkūrimo išlaidos be PVM sudaro 2 117,34 Eur. Draudikas savo ruožtu nurodė atlikęs rinkos tyrimą, gavęs trijų autoservisų pasiūlymus (UAB „Autobroliai“ (901,29 Eur (be PVM), autocentras „Žerutis“, UAB, (908,09 Eur (be PVM) ir uždaroji akcinė bendrovė „Delondas“ (781,22 Eur (be PVM) ir priėmęs sprendimą išmokėti pasiūlymų vidurkį atitinkančią draudimo išmoką (863,53 Eur).

Atsižvelgiant į eismo įvykio metu patirtos žalos nustatymą reglamentuojančias teisės aktų nuostatas, pažymėtina, kad turto vertinimo ataskaita, neginčijant joje nurodytų duomenų teisingumo, yra ne vienintelis, o vienas iš žalos dydį padedančių nustatyti įrodymų, todėl tokio pobūdžio dokumentas turi būti vertinamas atsižvelgiant į visų turimų, tiek draudiko, tiek pareiškėjo pateiktų, įrodymų visumą. Nei TPVCAPDĮ, nei Taisyklės nenumato draudiko pareigos vadovautis išimtinai nepriklausomų turto vertintojų parengtomis vertinimo ataskaitomis. Konstatavus minėtą aplinkybę, kartu darytina išvada, kad turto vertintojo išvados buvimas savaime nesuteikia pagrindo ją laikyti turinčia aukštesnę nei kiti nuostolių dydį pagrindžiantys dokumentai įrodomąją vertę. Ji nepaneigia kitų nuostolių dydį pagrindžiančių įrodymų, nes, kaip minėta, yra tik viena iš įrodinėjimo priemonių, kuri vertinama kartu su kitais įrodymais pagal bendrąsias įrodymų vertinimo taisykles. Atsižvelgdamas į tai, Lietuvos bankas kompleksiskai vertina visus ginčo šalių pateiktus įrodymus, susijusius su draudžiamojo įvykio metu patirtą žalą atlyginančių nuostolių dydžiu.

Pažymėtina, kad pareiškėjo reikalavimas išmokėti draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal nepriklausomo turto vertintojo Vertinimo ataskaitą, iš esmės grindžiamas tuo, kad Vertinimo ataskaitoje nurodyta automobilio remonto kaina yra didesnė nei draudiko apskaičiuota draudimo išmoka.

Kaip nurodyta pirmiau, pagal Taisyklių 15 punktą, žalos dėl turto sugadinimo dydis nustatomas pagal būtinas remonto išlaidas (be PVM), reikalingas atkurti sugadintą turta, o būtinas remonto išlaidas sudaro remonto darbų ir jiems atlikti reikalingų medžiagų vertė, apskaičiuota pagal vidutinius įkainius. Papildomai pažymėtina, kad teisės aktų pagrindu būtent draudikui yra suteikti įgaliojimai atlikti eismo įvykio metu trečiajam asmeniui padarytos žalos vertinimą ir apskaičiuoti draudimo išmoką, atitinkančią būtinąsias turto remonto išlaidas. Žala ir ją atlyginantys nuostoliai turi būti apskaičiuoti teisingai, kad nukentėjusiam asmeniui būtų atlyginta visa jo patirta žala, tačiau nukentėjęs trečiasis asmuo neturi gauti didesnės draudimo išmokos, nei reikia turtui suremontuoti, antraip nukentėjęs trečiasis asmuo nepagrįstai praturtėtų draudiko sąskaita, o šis išmokėtų per didelę draudimo išmoką. Be to, šalys turi būti sąžiningos ir vadovautis ekonomiškumo principu.

Įvertinus bylos duomenis, nėra pagrindo teigti, kad Vertinimo ataskaita apskaičiuota pagal realius rinkoje vyraujančius vidutinius įkainius, o draudiko atlikti skaičiavimai šio Taisyklių 15 punkto reikalavimų neatitinka. Atvirkščiai, Lietuvos banko nuomone, rengiant Vertinimo ataskaitą taikytas skaičiavimo būdas neatitinka teismų praktikoje įtvirtinto teisingo žalos atlyginimo principo ir Civiliniame kodekse įtvirtinto reikalavimo prievolės ir sutartis vykdyti kuo ekonomiškiau būdu.

Vertinimo ataskaitoje yra nurodyti remonto ir dažymo darbų įkainiai, tačiau jie nėra pagrįsti jokiais objektyviais duomenimis. Iš Vertinimo ataskaitoje pateiktos informacijos nėra galimybės įvertinti, ar joje nurodyti įkainiai yra realūs ir atitinka Taisyklėse įtvirtintą vidutinių įkainių reikalavimą. Analogiškai nėra galimybės įvertinti ir Vertinimo ataskaitoje nurodytų dažymo medžiagų, dalių ir (ar) detalių kainų, nes pateikiamos vertės taip pat nėra pagrįstos jokiais objektyviais įrodymais – realiais autoservisų pasiūlymais, sąmatomis ar kompiuterinių platformų, leidžiančių apskaičiuoti automobilių remonto kainas, išrašais. Taigi, byloje nėra duomenų, kurių pagrindu būtų galima teigti, kad Vertinimo ataskaitoje nurodyta automobilio

atkuriamoji vertė labiau atitinka remonto kainą, apskaičiuotą pagal vidutinius darbų, dalių ir (ar) detalių įkainius, o draudiko apskaičiuotos draudimo išmokos nepakanka per eismo įvykį atsiradusiems automobilio sugadinimams suremontuoti.

Lietuvos banko vertinimu, draudikas, nuostolių ir mokėtinos draudimo išmokos dydį apskaičiuodamas pagal trijų autoservisų pateiktus pasiūlymus, vadovavosi TPVCAPDĮ ir Taisyklių reikalavimais ir pagrįstai nesivadovavo pareiškėjo pateikta Vertinimo ataskaita. Bylos duomenys patvirtina, kad draudiko išmokėta draudimo išmoka yra pakankama siekiant suremontuoti automobilį iki prieš eismo įvykį buvusios būklės, todėl pareiškėjos reikalavimas išmokėti pagal Vertinimo ataskaitą apskaičiuotą draudimo išmoką yra atmestinas kaip nepagrįstas.

Dėl turto vertintojo samdymo išlaidų atlyginimo

Pareiškėjas Lietuvos banko prašė rekomenduoti draudikui atlyginti turto vertintojo, samdymo išlaidas, kurios, kaip matyti iš pateikto mokėjimo kvito kopijos, yra 180 Eur. Draudikas nurodė manantis, kad reikalavimas yra iš dalies pagrįstas, ir nurodė sutinkantis kompensuoti pusę šių pareiškėjo išlaidų – 90 Eur.

Vadovaujantis Civilinio kodekso 6.38 straipsnyje įtvirtintais prievolių vykdymo principais, prievolės turi būti vykdomos sąžiningai, tinkamai ir nustatytais terminais pagal įstatymų ar sutarties nurodymus, o kai tokių nurodymų nėra, – vadovaujantis protingumo kriterijais. Jeigu vienai iš šalių prievolės vykdymas kartu yra ir profesinė veikla, ši šalis turi vykdyti prievolę taip pat pagal tai profesinei veiklai taikomus reikalavimus. Kiekviena šalis turi atlikti savo pareigas kuo ekonomiškiau ir bendradarbiauti su kita šalimi (šalių pareiga kooperuotis).

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę pasamdyti turto vertintoją, kad šis nustatytų turtui padarytos žalos dydį, jeigu draudiko įgaliotas asmuo neatvyko apžiūrėti sugadinto turto per šio straipsnio 2 dalyje nustatytą 3 dienų terminą. Tokiu atveju atsakingas draudikas privalo atlyginti protingumo kriterijus atitinkančias nukentėjusio trečiojo asmens turėtas turto vertintojo samdymo išlaidas. TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje taip pat nurodyta, kad nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę savo iniciatyva ir lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo.

Lietuvos bankas sutinka, kad įprastai, jeigu asmuo nusprendžia pasinaudoti TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta teise savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo, draudikas neturi pareigos atlyginti dėl to patirtų išlaidų. Kita vertus, vadovaujantis minėtais prievolių vykdymo principais, Lietuvos banko nuomone, TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalies nuostatos nereiškia, kad draudiko pareiga atlyginti nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidas gali kilti besąlygiškai tik vieninteliu atveju – per nustatytą terminą neapžiūrėjus sugadinto turto. Manytina, kad nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidos nukentėjusiam trečiajam asmeniui turi būti atlyginamos tiek tuomet, kai draudikas neapžiūri sugadinto turto teisės aktuose nustatytais terminais, tiek tada, kai išlaidas nukentėjęs asmuo patiria įrodinėdamas žalos dydį, o draudikas, vadovaudamasis pateiktomis ekspertų išvadomis, perskaičiuoja draudimo išmoką, taigi, pripažįsta, kad iš pradžių ją buvo apskaičiavęs neteisingai. Kitoks TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos nuostatos aiškinimas tam tikrais atvejais sudarytų sąlygas iškreipti transporto priemonių civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sistemos funkcionavimo pagrindus ir principus: galėtų susidaryti situacija, kai TPVCAPDĮ numatyta nukentėjusio trečiojo asmens teisė savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo virstų esmine teisingo nuostolių nustatymo sąlyga ir iš esmės eliminuotų draudiko atsakomybę dėl tinkamo savo prievolių vykdymo.

Iš bylos duomenų matyti, kad 2019 m. birželio 19 d. draudikas informavo pareiškėją apskaičiavęs 427,15 Eur draudimo išmoką. Tą pačią dieną pareiškėjas nurodė draudikui, kad kreipsis į nepriklausomą turto vertintoją, nes jam neaišku, kuo remiantis buvo apskaičiuoti nuostoliai, tačiau draudikas atsakė, kad nepriklausomų turto vertintojų išvadomis nesivadovauja, vadovaujasi trijų automobilių remonto įmonių nurodytomis remonto kainomis, apskaičiuodamas jų vidurkį, taip pat atsiuntė pareiškėjui draudiko parengtą remonto suvestinę. 2019 m. liepos 1 d. pareiškėjas el. paštu persiuntė draudikui Vertinimo ataskaitą. Gavęs Vertinimo ataskaitą draudikas dar kartą apskaičiavo draudimo išmoką ir 2019 m. liepos

12 d. nurodė mokėsiantis jau ne 427,15 Eur, o 863,53 Eur draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal trijų automobilių remonto įmonių parengtų remonto sąmatų vidurkį be PVM.

Atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes, teigtina, kad draudikas nepakankamai bendradarbiavo su pareiškėju, siekdamas realaus žalos dydžio nustatymo. Nors pareiškėjas informavo draudiką su apskaičiuota draudimo išmoka nesutinkantis ir kreipsiasis į nepriklausomą turto vertintoją, draudikas iki pateikiant Vertinimo ataskaitą jokių realių veiksmų, susijusių su padarytos žalos ir mokėtinos draudimo išmokos dydžio vertinimu, nesiėmė. Draudikas pareiškėjui nurodė nesivadovausiantis turto vertintojo išvadamis ir sprendimą priimsiantis pagal trijų autoservisų parengtų sąmatų vidurkį, tačiau, nors buvo aiškiai ir nedviprasmiškai informuotas apie pareiškėjo nesutikimą su apskaičiuota draudimo išmoka, į tris servigus kreipėsi tik gavęs Vertinimo ataskaitą.

Taip pat pažymėtina, kad gavęs Vertinimo ataskaitą draudikas apskaičiavo daugiau nei du kartus didesnę draudimo išmoką (863,53 Eur) nei po pirminio žalos vertinimo (427,15 Eur), tai, Lietuvos banko vertinimu, patvirtina, kad pirmą kartą apskaičiuota pareiškėjo automobilio remonto išlaidas atlyginanti draudimo išmoka neatitiko TPVCPDĮ ir Taisyklių reikalavimų ir nebuvo pakankama, siekiant suremontuoti pareiškėjo transporto priemonę.

Atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes, remiantis protingumo, teisingumo ir sąžiningumo principais bei siekiant užtikrinti šalių teisių ir teisėtų interesų pusiausvyrą, darytina išvada, kad draudikas turi pareigą atlyginti visas pareiškėjo patirtas turto vertintojo samdymo išlaidas – 180 Eur.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.2 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

1. Iš dalies tenkinti pareiškėjo R. P. reikalavimus ir rekomenduoti AAS „BTA Baltic Insurance Company“ išmokėti papildomą draudimo išmoką, atlyginančią 180 Eur turto vertintojo samdymo išlaidų.

2. Įpareigoti draudiką per mėnesį nuo sprendimo priėmimo dienos raštu informuoti Lietuvos banką apie sprendimo rezoliucinės dalies 1-ame punkte nurodytų rekomendacijų įgyvendinimą (neįgyvendinimą). Draudikui neįvykdžius minėtų rekomendacijų, apie tai bus paskelbta Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius